



Košťianske noviny



Ročník 6 • Číslo 1/2020 • www.kostanynadturcom.sk • Jún 2020 • Bezplatne

Starosta obce

Vážení spoluobčania,

aj keď sa už postupne uvoľňujú opatrenia v zavedenej mimoriadnej situácii ohľadom ochorenia Covidu 19, využívam príležitosť opäť sa poďakovať všetkým, ktorí zodpovedne dodržiavali nariadenia, či už vládneho krízového štábu alebo hlavného hygienika SR. Rozmýšľali sme, či vôbec bude vydanie novín za tento prvý polrok, ale myslím si, že aj keď bolo spoločenských udalostí pomenej ako po iné roky, je potrebné posúvať nové informácie o činnosti k občanom. Spoločenské zložky, materská škola, základná škola a samospráva pokračovali v činnosti, síce opatreniami obmedzenej ale snažili sme sa spoločne túto neočakávanú situáciu zvládnuť. Činnosť samosprávy bola taktiež obmedzená pre verejnosť ale čo sa týka činnosti úradu pokračovala v zabezpečovaní chodu obce. Taktiež pripravené a zazmluvnené projekty sú podľa možnosti realizované, niektoré sú však pozastavené.

Ja sa budem venovať témam, ktoré považujem za dôležité.

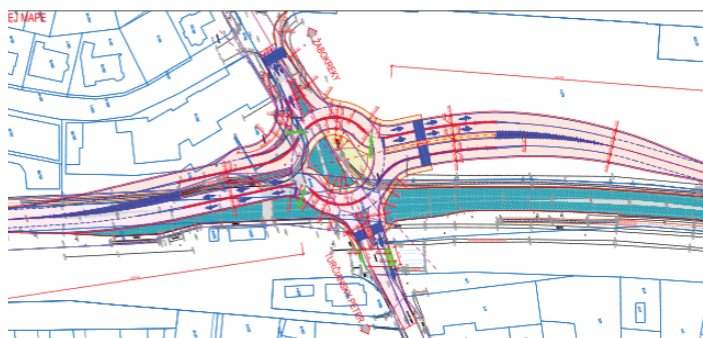
Okružná križovatka

Po informáciách v ostatnom čísle novín pripájam nové informácie ohľadom ďalšieho pokračovania riešenia situácie. V máji – 12.5. boli predložené 4 varianty riešenia od projektanta. Podotýkam, že projekčná firma bola vybratá verejným obstarávaním v roku 2019 a zazmluvnená investičnou výstavbou správy ciest / IVSC SSC/ Žilina. Následne 20.5. sa uskutočnilo stretnutie na obecnom úrade v našej obci za účasti projektanta vysúťaženej firmy FIDOP, zástupcu IVSC SSC Žilina ako objednávateľa, DIMartin a starostov okolitých obcí - Košťany nad Turcom, Žabokreky, Necpaly, Belá – Dulice, Turčiansky Peter, Trnovo a Trebostovo. Boli prerokované predložené varianty riešenia s tým, že projektant požadoval od obcí stanoviská. Ako najvhodnejší a ekonomicky najpriateľnejší bol doporučený variant turbookružnej križovatky na ďalšie projektové dopracovanie s pripomienkami zúčastnených. Budeme naďalej komunikovať so správcom predmetnej cesty I. triedy – IVSC SSC Žilina pri postupnom doriešení tohto problémového dopravného uzla v našom katastri. Oslovili sme listom aj nového ministra dopravy. Obdržali sme stanovisko, citujem: „Pevne verím, že ďalší postup prípravy a následne aj samotná realizácia uvedenej investičnej akcie bude pokračovať podľa stanoveného harmonogramu a nová kapacitne vyhovujúca križovatka bude odovzdaná do užívania občanom okolitých obcí v čo najskoršom možnom termíne.“ Podrobnejšie informácie



o riešení a spracovaná sprievodná správa sú dostupné aj na webovej stránke obce na linku:

https://www.kostanynadturcom.sk/i-65-kostany-nad-turcom-krizovatka-vypracovanie-studie-analyzy-existujucej-dopravnej-situacie--oznam/mid/332087/.html#m_332087



Výstavba novej materskej školy

Po odovzdaní staveniska stavebnej firme 18.11.2019 začali stavebné práce. Aj napriek výpadkom niekoľkých dní zapríčinených počasím, práce pokračovali podľa zazmluvneného harmonogramu. Nenarušil to ani pandemický stav ochorenia Covid 19. Dodávateľ s predstihom riešil dodávky stavebných materiálov, takže výstavba mohla pokračovať. Profesionálne práce pokračovali taktiež, nikto nebol v karanténe. Samozrejme aj pri tejto činnosti sa museli dodržiavať nariadenia. V spolupráci s obcou, investičným stavebným dozorom za obec a zhotoviteľom stavby sa nám darí riešiť všetky potrebné veci vzájomnou komunikáciou.



Verím, že keď v tejto chvíli píšem tieto riadky, výstavba bude úspešne ukončená a odovzdaná do užívania podľa dohodnutých podmienok.

Páříčkov dom – ako Spoločenský dom

V rodnom dome kníhtlačiara Jána Páříčku je zriadený Spoločenský dom – bude to miesto stretávania občanov pri rôznych spoločenských a rodinných udalostiach. V jeho priestoroch bude umiestnená panelová expozícia,

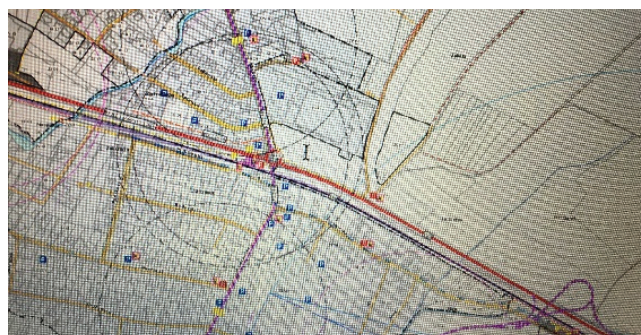
ktorá obrazom a textom bude sprítomňovať významné osobnosti a udalosti z histórie obce.

Na obrázku je model zvonice z drôtu. Originál zvonice je umiestnený v Múzeu slovenskej dediny v Martine, kde bol v roku 1943 prevezený ako jej prvý exponát.



Nový územný plán obce

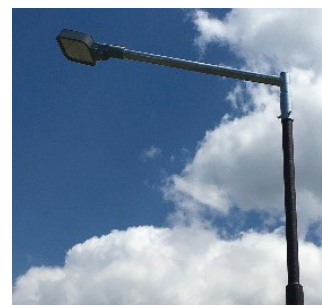
V novembri 2019 sa uskutočnilo verejné prerokovanie návrhu nového územného plánu obce. V lehote na podanie námietok k návrhu boli doručené námietky riešiteľom. Následne bude prerokovaný so všetkými, ktorí podali v zákonnej lehote námietky. Postupujeme v zmysle zákonom stanovených podmienok a lehôt. Sme povinní ako obec mať spracovaný aktuálny plán aj pre potreby k žiadostiam na získanie dotácií.



Výstavba nových priestorov v areáli TJ Turčan

V technických priestoroch športového areálu boli realizované dva projekty - Sklad športových potrieb

Pod prístrešok bolo doplnené sedenie. Verím, že bude slúžiť pre potreby nás všetkých. Majetok je chránený doplneným kamerovým systémom a dobudovaním osvetlenia.



novostavba a Prístrešok novostavba.

Projekty sú ukončené a odovzdané do užívania športovcom a verejnosti ukončeným stavebným konaním.

Hasičská zbrojnica – výstavba montovanej haly

Informácia v ostatnom čísle vydania novín bola, že na I. etapu výstavby sme získali finančné prostriedky z dotácie vo výške 30.000,- EUR. Máme k dispozícii už aj finančné prostriedky z podanej druhej žiadosti na realizáciu časti II. etapy výstavby vo výške 11 264,- €, ktorú pripravujeme.



Kamerový systém -

Rozširujeme budovanie kamerového systému v obci z dôvodu ochrany majetku pred vandalmi. Taktiež aj situácia s uskladnením odpadov nás donútila kontrolovať problémové miesta. Bola spustená II. etapa, ktorá zahŕňa ochranu športového areálu s doplnením osvetlenia, bude kontrolované stojisko kontajnerov na odpad pri bytovke ZŠ.



Musíme sa vysporiadať s tými, čo nám znečisťujú tieto priestory nevhodným odpadom, jeho uložením resp. neuložením. Nie je predsa mysliteľné, aby pracovníci obce dennodenne riešili najmä nevhodný odpad. Budeme vedieť, kto nám pridáva prácu, nevie, či nechce separovať, a s tými sa budeme vysporiadavať.

Začala realizácia aj ďalšej časti – objekty budov materskej školy a miniihriska. Najmä miniihrisko potrebujeme kontrolovať na dodržiavanie prevádzkového poriadku návštevníkmi a zabezpečenie proti vandalizmu na oplotení areálu.

Projekt „zvyšujeme technické zručnosti žiakov základnej školy košťany nad turcom“

Stavebné úpravy „ZŠ – dielňa“ k projektu „Zvyšujeme technické zručnosti žiakov ZŠ Košťany nad Turcom.“

Sme jedným z dvoch z úspešných žiadateľov v okrese Martin, ktorí získali finančné prostriedky z EU v rámci IROP na tento projekt po splnení všetkých podmienok.

Projekt je v štádiu po ukončení verejných obstarávaní na dodávateľov zazmluvnenou externou firmou. Firmy na realizáciu sú už tiež zazmluvnené. Jedná sa o vykonanie drobných stavebných úprav, nákup nábytku, nákup didaktických pomôcok, nákup a dodávka nových počítačov do učebne informatiky.

Zámerom projektu je zlepšiť kľúčové kompetencie žiakov Základnej školy v Košťanoch nad Turcom, čo je v súlade so špecifickým cieľom 2.2.2 IROP, pričom k tomuto cieľu sa prispeje skvalitnením polytechnického vzdelávania a výučby informatiky. Škola sa nachádza v regióne Turiec s bohatou strojárskou tradíciou, na čo zareagovali aj viacerí významní zahraniční investori umiestnením svojich výrobných kapacít v tomto území. Pokles nezamestnanosti v kombinácii s nevhodnou skladbou disponibilných

pracovných síl z hľadiska dosiahnutého vzdelania poukazuje na potrebu zvýšenia atraktívnosti a kvality technického vzdelávania a zvýšenia polytechnických zručností žiakov základných škôl už pred ich voľbou strednej školy a nástupom na ňu. Hlavnými aktivitami projektu bude obstaranie polytechnickej učebne a modernizácia učebne informatiky. Moderne vybavená polytechnická učebňa v priestoroch, ktoré boli pre tento účel vybudované už v 20. stor., umožní škole zabezpečiť plnohodnotne výučbu predmetu technika v súlade s požiadavkami štátneho vzdelávacieho programu. Modernizovaná učebňa informatiky zas odstráni technologickú medzeru spôsobenú zastaranými informačnými technológiami v učebni, a tým skvalitní výučbu predmetu informatika v súlade s požiadavkami štátneho vzdelávacieho programu. Zvýšia sa technické zručnosti žiakov tejto školy ako aj ich schopnosť používať prostriedky IKT k vyhľadávaniu, spracúvaniu a uloženiu informácií. Projekt tiež prispeje k ich záujmu viac sa orientovať na technické a odborné vzdelávanie aj pri voľbe strednej školy.

Projekt výmeny vodovodného potrubia v Základnej škole

Rozvod vody v súčasnosti je realizovaný nevyhovujúcim potrubím, ktoré je po dobe životnosti a je veľmi poruchové. Hlavná prípojka do areálu školy je vedená do šachty pri ceste III. triedy, kde je umiestnený vodoměr – meranie spotreby. Následne je voda vedená a meraná podružným meraním pre spoločnosť Doprastav a taktiež do objektu športového areálu. Bola napojená aj bytovka pri ZŠ, ale po dohode s vlastníkmi bytov boli odpojené a bol zrealizovaný prípojka s meraním nimi novovybudovanej a financovanej šachty. Obec dohodla združenú investíciu s firmou Doprastav na realizáciu nových samostatných rozvodných potrubí so symbolickou finančnou spoluúčasťou obce aj z toho dôvodu, že časť realizácie prebieha po pozemkoch patriacich obci.



ČO SA PODARILO:

Montáž parabolických dopravných zrkadiel

pri OcÚ a budove Osvety pre zvýšenie bezpečnosti v križovatke.



Prechod vlastníctva pozemkov

na ktorých je miestna komunikácia p. č. KNC-553/1 v časti Ostrov do správy obce uzavretím Dohody č.14/2020 o prechode vlastníctva s OU Žilina. Týmto vysporiadaním v časti Ostrov miestne komunikácie sú už vo vlastníctve obce.

Nákup novej umývačky riadu do školskej jedálne
združením finančných prostriedkov obcí, ktorých deti navštevujú ZŠ v našej obci vo výške 2100,- €.



Spoločenský dom

Páričkov dom , zakúpenie a dovybavenie priestorov novým inventárom po vykonanej rekonštrukcii vnútorných a vonkajších priestorov po ostatných nájomcoch.

ČO JE PRIPRAVENÉ:

Projekt obnovy vojnových hrobov

Projekt je v štádiu zaslania žiadosti na zverejnenú výzvu, kde sme požiadali o finančné prostriedky vo výške 3000,- € na opravu poškodených častí na pamätníku SNP na miestnom cintoríne.

Nákup nového vybavenia inventáru – stoly , stoličky do sály kultúrneho domu.

ROZPRACOVANÉ PROJEKTY

- **DOPRAVNÉ IHRISKO PRI MATERSKEJ ŠKOLE**
Projekt pripravený na realizáciu, momentálne investične pozastavený do ujasnenia situácie s prefinancovaním,
- **DETSKÉ IHRISKO PRI PÁRIČKOVOM DOME**
Projekt pripravený na realizáciu, čakáme na výzvu z o. z. MAS Turiec,
- **UDRŽIAVACIE PRÁCE CHODNÍKOV A MIESTNYCH KOMUNIKÁCIÍ**
p. č 138/42, 138/43, 138/8, 138/52 Projekt v štádiu podania žiadosti o dotáciu vo výške 15.000,- €, jedná sa o zlepšenie vsakovacích pomerov a vybudovanie

nových vsakov na predmetných komunikáciách

- **HASIČSKÁ ZBROJNICA etapa II.** – po získaní ďalšej dotácie vo výške 11 264,- € pokračujeme v prípravách na realizáciu podľa projektovej dokumentácie ďalšiu časť výstavby
- **CHODNÍK T.PETER – KOŠŤANY** bola zverejnená výzva cez o. z. MAS Turiec, kde sme sa zapojili a požiadali o finančné prostriedky na realizáciu. Vzhľadom k nákladom nie na celý projekt, bol rozdelený na realizáciu na dve etapy a to:
Etapa I. realizácia od COOP Jednota po T križovatku, kde je trafostanica
a etapa II. Pokračovanie realizácie po pravej strane po most rieky Turiec

Príprava výstavby:

- **PROJEKT WIFI PRE OBEC KOŠŤANY NAD TURCOM**
Projekt ešte stále na kontrole verejného obstarávania od 16.10.2019,
- **VÝSTAVBA CYKLOTRASY**
Košťany – smer Príbovce v rámci katastra.
Výstavbu pripravuje po dohode s obcou developer v tejto časti obce,
- **POKRAČOVANIE REKONŠTRUKCIE CHODNÍKOV.**

Rokujeme o:

- **VÝSTAVBA CYKLOTRASY Martin Odtoky** – Košťany.
S mestom Martin sme v rokovaní o realizácii prepojenia časti Odtoky s našou obcou. Projekt je v procese verejného obstarávania, ktoré realizuje mesto Martin.

Ako s odpadom?

Odpadové hospodárstvo je oblasť, ktorá nám najviac odčerpáva finančné prostriedky z rozpočtu obce. Náklady sa dajú znižovať len a len dôsledným prístupom k separovaniu. Pribúda nám aj naviac práca s tými, po ktorých sa musia robiť očisty stojísk. Navlákia tam bez ladu a skladu rôzne odpady. Vôbec im nezáleží na tom, kedy sa komodita vyváža. Takto nám robia skládky, ktoré je potrebné upratať. Preto sme pristúpili k realizácii kamerových systémov na kontrolu a zachytávanie záznamom týchto individuít. Chcem veriť, že tieto skládky pri kontajneroch aj na iných miestach zberu odpadov nerobia naši občania. Časom sa o tom presvedčíme ak áno, nájdeme spôsob ako sa s týmto vysporiadať.

Chcem požiadať občanov, že ak nastane situácia, kedy sú kontajnery plné, je potrebné počkať na vývoz a následne plniť znovu. Veď harmonogram vývozov je dostatočne zahustený na krátke intervaly. Nie je predsa možné odpad nechávať pri kontajneroch a robiť skládky. To určite nemá nikto z nás ani doma. Ak by sa dal zvýšiť počet kontajnerov pre jednotlivé druhy odpadov, s radosťou by sme to urobili. Ale zberová spoločnosť nám ich nedovolí. Ak by sme to urobili svojvoľne trebárs aj vlastným nákupom, zberová spoločnosť nám ich nevyvezie. Je to stav , kedy je všetko ekonomicky prerátané a premietnuté do nákladov na ich vývoz.

Žiadam občanov, aby v deň vývozu odpadov neblokovali stojacími vozidlami obecné komunikácie. V poslednom období sa to stáva často. Ak sa zberové auto nedostane do ulice a ku kontajnerom a nádobám, odpad nebude vyvezený. Predsa informácie o vývozoch sú dostupné mesiac čo mesiac v Obecnom spravodaji a na webovej stránke obce. Takže na záver k tejto téme. Opätovne žiadam všetkých, aby uplatňovali aj kultúru pri odpadoch. Ak je kontajner plný, neskládkovať odpad v rôznych formách pri ňom, ale počkať na jeho vývoz a potom následne ho plniť!



Na záver ďakujem všetkým, ktorí sa podieľali na príprave vydania Koštianskych novín číslo 1/2020. Ďakujem spoločenským zložkám a osobám pri realizácii aktivít pre občanov.

Blíži sa čas prázdnin a dovoleniek. Všetkým prajem oddych a pohodu, aby ste nabrali čo najviac síl do ďalších náročných dní.

Váš starosta

História

PÁLENIE VÁJANKA

Škoda, že v roku 2020 vyváža po celom svete Coronavírus (COVID 19). Zmaril už veľa životov. Nedá sa preto nadviazať na peknú tradíciu, ktorá je Košťanom n/T. i celému Turcu dlho známa. Určité pokusy pripomínať tieto staré ľudové zvyky tu už boli.

Aj keď podľa starého koštianskeho zvykoslavia sa PÁLENIE VÁJANKA odohrávalo na cintoríne. Nie však všade – niekde na kopci a niekde i na rovine. Celú akciu vtedy v roku 2019 organizovala pani Andrea Vybošťoková, poslankyňa OÚ. Prišiel som tam pomerne neskoro, a tak nemôžem zodpovedne zhodnotiť, čo bolo povedané a čo nie. Myslím si však, že sa k tomuto zaujímavému nielen koštianskemu zvyku treba vyjadriť podrobnejšie.

PÁLENIE VÁJANKA je veľmi staré. Siahla až do doby hradištnej staroslovanskej i stroslovenskej. Hradiská boli predchodcami hradov. Sám som ich v Turci aj s priateľom Dankom Bakošom niekoľko navštívil. Na jednom sme ale spolu neboli. Nachádza sa veľmi blízko, a to kúsok nad Bystričkou. Dodnes si zachoval príznačné meno – VÁJANOK. S výskumom tohto hradiska sa zaoberal Milan Horňák, známy turčiansky archeológ. Jeho vyjadrenia i úvahu si môžete podrobne prečítať v blogu na internete. *Čo ale znamená PÁLIŤ VAJÁNKA? Jednoducho povedané prinášať obeť, obetovať. Komu? Staroslovanskému Bohovi niekedy nazývanému aj Kupalovi. Toho si naši predkovia nechceli*

pohnevať. Naznašvané haraburdie malo byť tou obeťou. Čiže majú pre to príznačný názov : harampádí. A oheň všetko zhtol. Splnil svoju očistnú funkciu a privolal dážď. Ten aj Košťanci, odkiaľživa roľníci, najviac potrebovali. Veď bol čas dozrievania a bohatú úrodu si najviac želali. Skúsme sa teraz vžiť do zápisu Košťanca Jána Páričku : Na Jána Krstiteľa (24.júna) „ Večer pred Jánom Krstiteľom idú na cintorín VAJÁNKA PÁLIŤ. Tým cieľom už vopred zbierajú staré metly a namazané kolomažou, aby lepšie horeli, nastrčia na dlhé palice a zapália. Spievajúc chodia s nimi po cintoríne, kde založia aj hodnú vatru. Keď prídu z cintorína do dediny, dievčatá prechádzajú sa po dedine do 11:00 – 12:00 a spievajú rozličné piesne. Býva to na Jána Krstiteľa. V iný čas nepočuť v dedine spevu. Tiež večer pred Jánom dávajú do oblokov polnie králiky, každý člen rodiny dostane jeden králik. Či králik do rána uvädne, ten do roka umre.“ Toľko náš rodák, známy slovenský etnológ.

Už začiatkom 20. storočia zachytil tento starý pohanský a neskôr kresťanský zvyk. Nie všetko sa však odohrávalo vždy na cintoríne. Na kopcoch, stráňach, lúkach i pažitiach. A malo to príčinu. Bližšie k slnku. O čo teda vlastne ide? Odpoveď je veľmi jednoduchá. Normálny, atmosférický jav známy už v praveku – letný slnovrat (letná rovnodennosť). S príchodom kresťanstva sa tento zvyk pretransformoval do obdobia veľkých páľav, na sviatok Jána Krstiteľa (24.6). Bol to prejav úcty k slnku – životodarnému nebeskému telesu.

Ale prečo práve VÁJANOK? V Turci bolo i je pálenie svätójánskych ohňov veľmi populárne. Ak slovo VAJÁNO rozdelíme, dostaneme VÁ = svätý alebo svetlý JANO.

Myslenie našich predkov ovládali poverové, imaginárne predstavy. Oni ešte nepoznali prírodné zákony fyzika, chémia, biológia či astronómia atď., a tak veľkú dôležitosť prikladali svojim poverovým predstavám. Za základné živly, ktoré život človeka ovládajú, považovali *oheň, vodu a zem*. K posvätným životom, ktorému pripisovali veľkú magicko ochrannú a životnú funkciu, bol v našom texte už niekoľkokrát spomínaný oheň. Mal dôležitú silu všade tam, kde bolo treba neutralizovať negatívne nadprirodzené sily. Dokonca sa používal ako očistný živel pri spaľovaní mŕtvych.

Naši predkovia si predstavovali, že každý človek má aj okrem svojej hmotnej časti duchovnú zložku – dušu. Tá síce odchádza z tela s posledným výdychom, ale v i imaginárnom svete jestvujú ďalej. Ľudí prv nepochovávali z úcty, ktorú si vytvorili za života, ale skôr z obavy pred ich dušou. Iba tak sa dá vysvetliť, prečo Párička umiestnil VÁJANKA práve na koštiansky cintorín.

Ďalším posvätným životom s magicko – očistnou funkciou bola *voda*. Mala zaháňať démonov choroby. Jej obradné prežitie zabezpečovalo ľuďom zdravie v zmysle preventívnom alebo liečebnom – napríklad prvý kúpeľ dieťaťa, či umývanie zomrelého. Slovania mali aj veľa studničiek, riek i prameňov, ktoré si ctili a vážili. Niečo tu po nich ešte zostalo. Napríklad v akcii Turčianske medobranie a vodosláva. Spolu ju doteraz poriadali OÚ v Necpaloch a spoločnosť Turvod Martin.

Zem uctievali ako matku živiteľku všetkého tvorstva. Bola darcom fyzickej sily, symbolom bohatstva a súčasne aj očistným životom. PÁLENIE VAJÁNK sa dotýka a to

predovšetkým mládeže. Skvelá možnosť ako sa dobre zabaviť. Mlátená nachystali dostatok dreva na vatru a po zapálení ohňa sa mládež zabávala pri muzike, hrali sa bojové hry a spievali piesne s hymnickými ťahavými melódiami. *Oheň* symbolizoval víťazstvo slnka nad tmou, bol oslavou slnka a svetla. Jánske ohne sa palievali na vyvýšených miestach nad obcou. Veľmi dobrodružnou náplňou týchto jánskych obradov bolo preskakovanie ohňa. Neraz sa to skončilo spálenou kožou na zadku a všeobecnou veselosťou prítomných. Ak oheň preskočil chlapec a dievča držiace sa za ruky, do roka mali byť manželmi. Dievčence okrem spevu, zbierania poľných kvetov a rôznych hier rady tancovali. Najčastejšie to bolo do kruhu alebo polkruhu, čím znázorňovali, resp. približovali slnko. Čarovná však bola Svätójánska noc. Zaujímavé bolo zbieranie liečivých bylín či hľadanie pokladov. A takto by sme mohli pokračovať ďalej. Myslíme si však, že čitateľov našich novín budú skôr zaujímať tu v Turci, kde sa v neďalekej minulosti aj dnes pálili a pália Jánske ohne ako aj autori, ktoré o nich písali i píšú. Nemusíme chodiť ďaleko. Začneme hneď Košťanmi n/T. a Jánom Páričkom (cintorín). Pálilo sa aj na Bystríčke – hrádok Vajánok, vo Valči – Hrádok, v Kláštore p/Znievom viac ohňov, v nemeckých obciach v Turci. Tam sa zachovala slávnosť pálenia jánskych ohňov – *Johannisfeuer* atď. Aj v ďalších obciach Turca, ba aj po celom Slovensku. Skúsme si teraz na záver zhrnúť literatúru, v ktorej a s ktorej sme čerpali sa o pálení Vajánka Píše:

Z klenotnice ľudovej slovesnosti obce Košťany n/T. v zápisoch Jána Páričku, Milan Tuma : Aj takí sme boli, Deti Turca, Slovensko – ľud II časť., Katarína Nádaská, Slovenský rok v ľudových zvykoch, obradoch a sviatkoch atď.

Kultúra MKS

MKS v spolupráci s hasičmi zorganizovalo postavenie mája. Za príjemných melódií z miestneho rozhlasu nám pomohli dievčatá hasičky ozdobiť máj. Neostávalo nič iné len počkať, kedy jeho pestrofarebné stuhý začnú viať vo výške.

I keď kultúrne akcie odsunul koronavírus, predsa sme si pripomenuli prostredníctvom miestneho rozhlasu aj Deň matiek.

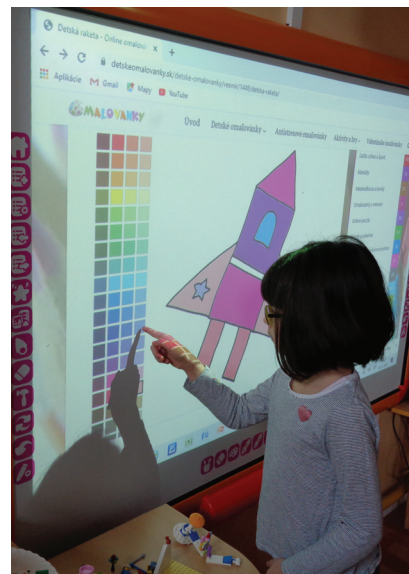


Ďakujeme všetkým občanom a členom zložiek, ktorí sa pričínili akoukoľvek pomocou v boji proti koronavírusu a to šitím ochranných rúšok, nákupom starším občanom, alebo len príjemným a vľúdnyim slovom v týchto ťažkých chvíľach.

Materská škola

Po zimných prázdninách sme sa v januári zišli s novými plánmi a predsavzatiami a spolu sme privítali nový rok.

Hneď s prvým dňom sme odštartovali lyžiarsky výcvik vo Valčianskej doline. Deti si užili sneh a pohyb, ale ani ostatné deti v MŠ nezaháľali a využili sme každý fliačik novonapadeného



snehu na rôzne aktivity, ale nezabudli sme pri tom ani na vtáčiky, o ktoré sme sa celú zimu starali.

Vytvorili sme s deťmi projekty na rôzne výchovno – vzdelávacie témy, napr. Mesto a dedina, Moje telo, Vesmír, Z rozprávky do rozprávky, kde deti tvorili, porovnávali, konštruovali, zdokonaľovali komunikačné schopnosti, čitateľskú gramotnosť a podobne.

V MŠ sme privítali pani z RÚVZ v Martine, ktorá deťom priblížila hravou formou zubnú hygienu a správnu techniku umývania zubov pod názvom Zdravé zúbky.

Naši predškoláci navštívili 1. ročník ZŠ, kde sa oboznámili so školským prostredím a vyučovacím procesom, do ktorého sa aj aktívne zapojili.





Naše ďalšie plány boli ukončené 12. marca. Ministerstvo školstva vedy výskumu a športu SR prerušilo vyučovanie na školách a školských zariadeniach v období od 16. marca do

odvolania z dôvodu šírenia respiračného ochorenia vyvolaného novým koronavírusom COVID-19. Život v našej materskej škole sa zastavil a zastavil sa aj v našich domácnostiach i





zamestnaniach. Bolo to ťažké obdobie, najmä po psychickej stránke. Ale zvládli sme to a dúfame, že už bude len lepšie.

01.06.2020 bol MDD. Tento rok bol špeciálny v tom, že sme sa mohli spolu s deťmi vrátiť do materskej školy. Natešené

aj očakávané darčeky. Po dvoch týždňoch sa opatrenia trochu uvoľnili a do MŠ mohli prísť ďalšie deti aj pani učiteľky.

A teraz nás čaká ešte Rozlúčka predškolákov s MŠ, ktorá bude tiež trochu iná. Bude sa konať v prírode 1. júla. Ale dôležité je,



deti, rodičia aj pani učiteľky nastúpili v prísnom režime, museli dodržiavať striktné hygienicko-epidemiologické opatrenia. Aj napriek všetkému sme si MDD užili, bolo nám veselo. Deti s p. učiteľkami súťažili, tancovali, zabávali sa a samozrejme dostali

že sa ešte uvidíme, zabavíme sa, niečo si opečieme, aby si deti odniesli pozitívne zážitky. Ahojte budúci prváčikovia !

A my pani učiteľky sa budeme tešiť na september, aby sme deťom mohli odovzdávať nové vedomosti, skúsenosti a zážitky.





Základná škola

Škola sa zas ozývala detským smiechom

Na základe rozhodnutia vlády SR, rozhodnutia hlavného hygienika a záverov Ústredného krízového štábu bolo vyučovanie aj v našej škole prerušené od 16.3.2020.

Pandémia ochorenia COVID-19 presunula vzdelávanie z lavíc do online priestoru. Učitelia, rodičia aj žiaci si na túto situáciu pomaly zvykali. Všetci sme prežívali náročné obdobie. Mnohým chýbalo potrebné technické vybavenie, niektorým zasa skúsenosti, či zručnosti spojené s takýmto

spôsobom vzdelávania.

1. júna sa do škôl na základe dobrovoľnosti vrátili žiaci prvého stupňa a piatáci / 90% žiakov/. Vyučovanie prebiehalo zábavnou formou, aby naše deti nezabudli na svojich spolužiakov a učiteľov. Venovali sa rozvíjaniu komunikačných, čitateľských a matematických zručností. Žiaci prvej triedy spoločne pracovali na projekte Strom. Objavovali krásy a zaujímavosti nášho Turca. Postupne spoznávali stromy svojho okolia. Zisťovali, ktorý je



najvyšší, najvoňavejší, najnebezpečnejší... Druháci sa venovali projektu Rast a vývin živočíchov. Vyhľadávali mláďatá, ktoré sa podobajú a nepodobajú na dospelé jedince a živočích a ktorých vývin prechádza úplnou premenou.

Napriek neštandardnému priebehu posledných mesiacov školského roka 2019/2020 sa nám ho spoločne podarilo ukončiť k spokojnosti všetkých. Veríme, že sa v septembri 2020 stretneme v priestoroch škôl obohatení o nové



Štvrtáci sa pochválili projektom Spoločenstvo vôd a polí. Žiaci 6. – 9. ročníka sa stretli až posledný júnový týždeň.

skúsenosti a spoločnými silami „dobehneme“ všetko, čo nám mimoriadna situácia neumožnila.



Dôchodcovia

KLUB DÔCHODCOV

V januári sme si schválili Plán činnosti na rok 2020. Naplánovalo sa veľa zaujímavých akcií. Do začiatku marca sme stihli tradičné fašiangy a MDŽ. Uctili sme si aj našich jubilentov, medzi ktorých patrila aj naša najstaršia členka p. Mária Jančová

- Novinkou bolo pripomenutie Svetového dňa materinského jazyka v prednáške p. Márie Hjadlovskej.
- Svetový deň poézie sme si tiež pripomenuli. No netrúfali sme si okrem krátkych úryvkov, vystúpiť verejne. S radosťou nám pomôhla naša mladá občianka p. Veronika Kleinová, ktorá je t.č. na



materskej dovolenke. Jej láskou je hlavne próza, ale pre nás si pripravila prednes básne Vojtecha Miháliku „Mladosť“. Pri prednese sa v mnohých očiach zjavili slzy.

Vyjadrenie našej predsedníčky Hanky Jančovej: „Aj počas epidémie sme nezabudli jeden na druhého. Boli sme v spojení cez telefón, keďže sme sa nemohli schádzať a navštevovať. Stačilo dobré slovo a nádej, že to všetko pominie a budeme

zase všetci spolu. Tie štvrtky nám chýbali. Naše deti o nás starali, aby sme sa nenakazili, keďže sme už vo vyššom veku. Ale podarilo sa nám aj stretnúť v obchode a to v našom vyhradenom čase od 9⁰⁰ - 11⁰⁰ hod. a za dodržania opatrení – rúško na tvári a dvojmetrová vzdialenosť. Pomohli sme aj pri šití rúšok alebo pri zabezpečení látok na ich šitie. Najdôležitejšie bolo a je vydržať a nestrácať nádej.“



MS SČK

„Veľkosť človeka sa nedá zmerať na centimetre od hlavy po päty. Je totiž trojrozmerná. Určujú ju hĺbka duše, šírka srdca a výška intelektu.“

- Slávnostné prijatie dobrovoľných darcov krvi je neodmysliteľnou akciou v našej obci. Dobrovoľnému humánnemu činu sa venoval vo svojom príhovore aj pán starosta.



V roku 2019 darovalo svoju krv 31 darcov.

Ocenení boli:

Bronzovou plakétou prof. MUDr. Jana Janského za 10 odberov:

Matej Horník, Lýdia Keniaková, Tomáš Klačan, Ľuboš Koliba, Peter Pakán, Ján Trabák

Zlatou plakétou prof. MUDr. Jana Janského za 40 odberov: Martin Hanula

Medailu MUDr. Kňazovického za 100 odberov a viac obdržal Jozef Rusnák

- Očkovanie alebo „vakcinácia“ patrí medzi najvýznamnejšie preventívne opatrenia verejného



Epidémie infekčných chorôb v minulosti

Celým historickým vývojom ľudstva sa tiahne ako červená niť úsilie o zachovanie a upevnenie zdravia. Jeho nositeľmi boli predvídavi a rozhladení jednotlivci. Toto úsilie na vyššej úrovni ľudského poznania vyústilo do spoločenských opatrení, zacielených na prevenciu chorôb. Predchádzať chorobám – zabráňovať ich vzniku, upevňovať zdravie celej ľudskej spoločnosti – bolo snom veľikánov medicíny, počnúc Hippokratom, Dioklesom cez Pettenkofera, Purkyňu až po Pavlova, Kabrhela, Stodolu, ktorých školy ovplyvnili aj našu prácu – lekárov a stoviek ďalších zdravotníckych pracovníkov.

zdravotníctva, ktoré ochránilo milióny ľudí pred infekčnými chorobami. Preto sa členovia výboru rozhodli zorganizovať pre občanov bez rozdielu veku odbornú prednášku.

Odborná pracovníčka Regionálneho úradu verejného zdravotníctva v Martine p. Tatiana Oravcová doslova pre pár ľudí odprednášala prednášku „**Ochorenia preventabilné očkovaním**“. Aj tak toto stretnutie splnilo svoj cieľ, lebo okrem prednášky sa rozprúdila diskusia na danú tému.

Jedným z poslání SČK je dobrovoľníctvo a pomoc v núdzi.

Pri nevyhovujúcej sociálno-hygienickej situácii u pani Dariny Černekovej z finančného daru dobrovoľníčky p. Nechutovej bola zakúpená suchá chemická toaleta. Tento dar jej odovzali naša predsedníčka p. Ružena Gašpariková a pracovníčka Územného spolku Žilina - pracovisko Martin p. Bajnoková. Navyše naša predsedníčka sa stará o údržbu toalety.



Pandémia korona vírusu COVID-19 nás všetkých prekvapila, nemysleli sme, že sa dotkne aj nás. Starostom obce sme boli oslovení na zistenie záujemcov na šitie ochranných rúšok. Títo dobrí ľudia sa našli, rúška šili a rozdávali. Okrem šitia sme zabezpečovali aj nákupy pre odkázaných občanov. Ruža, Blanka a ostatné žienky – patrí vám veľká vďaka!

AV

Našu obec podľa dostupných materiálov postihla epidémia cholery v roku 1861. Trvala od 26. júla do 6. septembra. V obci ochorelo 219 obyvateľov a zomrelo 63.

Jedným z významných liečiteľov bol aj lekár Imrich Matej Korauš, rodák z Valče. V tom období úspešne prispel k likvidácii cholerovej epidémie, jej pôvod hľadal vo zvláštnom druhu pásomnice. Uverejňoval články o hygiene, infekčných a detských chorobách.

Hlavným zdrojom ohrozenia zdravia a života človeka odpradáva, až po obdobie necelých posledných dvoch storočí, boli rozličné, skôr jednotlivo pôsobiace nepriaznivé podmienky a vplyvy prírody: nedostatok potravy, nepriazeň

počasí, životné pohromy, epidémie nákaz. Epidémie infekčných chorôb, ktoré po minulé stáročia trápili ľudstvo, si vyžiadali viac obetí na životoch, ako všetky vojny sveta dohromady. Rozpad rímskej ríše významne ovplyvnila epidémia malárie. Stredoveký mor si počas rokov 1348 a 1349 vyžiadal asi 23 miliónov Európanov. Tvrdilo sa, že „Štvrtina sveta vymrela“. Kiahne, osýpky, záškrt a týfus, ktoré doniesli na americký kontinent dobyvatelia, usmrtili deväťdesiat percent pôvodných obyvateľov Ameriky. Pandémia chrípky v r. 1918 významne ovplyvnila koniec I. svetovej vojny. Celkove na svete vtedy ochorelo 700 miliónov ľudí a počas niekoľkých mesiacov z nich zomrelo okolo 20 miliónov (najmä v Indii). Epidémie moru, cholery, malárie, škvrnitého a brušného týfu oddávna a významne sužovali život ľudí.

Tak ako dnes, tak aj vtedy platili obmedzenia pohybu ľudí. Stredoveká a aj novoveká spoločnosť nebola vôbec statická, ako si to predstavujeme dnes. Stovky ľudí boli na cestách – cirkevní hodnostári, šľachtici, kupci, vandrujúci tovariši, študenti, ale aj žobráci a tuláci. Všetci títo „putujúci“ ľudia sa stali v prípade vypuknutia morovej nákazy potenciálnymi rozširovateľmi choroby. Vzhľadom na to sa v ohrozených

lokalitách posilnili stráže pri mestských bránach, prípadne sa nasadilo vojsko na izoláciu celého územia. Vytvoril sa takzvaný sanitný kordón, ktorý dodnes ako pojem slúži pre nárazníkové pásmo - ochranná zóna.

Prítomná bola aj karanténa, ktorá pôvodne platila v prístavoch, avšak používala sa aj vo vnútrozemskom styku. Karanténa v časoch moru trvala pôvodne 40 dní a neskôr sa znížila na praktickejších 16.

Tak ako dnes sa aj v čase morovej epidémie zastavil počas nákazy spoločenský život. Obmedzili sa trhy a jarmoky, verejné kázne, niekedy aj omše, ale aj zasadnutia verejných orgánov. Nesmeli sa vykonávať pohreby, svadby a ani zábavy, pri ktorých by došlo k zhľuku ľudí.

Na základe minulosti vidíme, že ľudstvo má za sebou rôzne druhy smrtiacich epidémií a pandémieí, z ktorých sa vieme poučiť. Účinným „liekom“ bolo vždy dodržiavanie prevencie, karantény a iné bezpečnostné opatrenia. To sú základy, ktoré môžu zachrániť životy.

AV

DHZ



Zásah DHZ Košťany n. T. pri požiari rodinného domu Paškovcov.

TJ Turčan Košťany nad Turcom – futbalový klub

Činnosť futbalového klubu v jarnej časti ročníka 2019-2020 bola zahájená už v januári. Všetky štyri mužstvá trénovali v telocvični a na umelej tráve. Mužstvo žiakov sa zúčastnilo v mesiaci február turnaja o pohár TFZ a muži zohrali 6 prípravných zápasov na umelej tráve vo Vrútkach a Martine.

V šatniach na umyvárkach boli vymenené ohrievače teplej vody, ktoré už boli v havarijnom stave a hrozilo nebezpečie úrazu.

Výbor TJ však počas pandémie nezaháľal a naďalej zveľadoval areál. Postupne boli prevedené nasledovné práce :



Príprava mužstiev bola však ukončená v marci, po prijatí opatrení v rámci boja proti pandémie COVID 19. Turčiansky futbalový zväz napokon zrušil všetky okresné súťaže jarnej časti ročníka 2019-2020.



- vertikulácia hracej plochy,
- polievanie a hnojenie hracej plochy,
- dosev tráv pred bránami,
- náter všetkých bránok (hracie, tréningové, prípravkárské),
- náter a oprava striedačiek a zábradlia okolo hracej plochy,
- oprava zábranových sietí za bránkami.

Pravidelné kosenie hracej plochy a areálu bolo tiež súčasťou údržby areálu. Okrem vertikulácie hracej plochy, boli všetky práce vykonané svojpomocne.

Po uvoľnení opatrení proti šíreniu koronavírusu, mužstvá začali v mesiaci máj tréningový proces. Na všetkých hráčoch bolo vidno hlad po futbale.

Družstvo dospelých sa prihlásilo na turnaj o pohár prezidenta TFZ a v prvom kole zvíťazilo na pôde TJ IDOP Lipovec 5 : 2 a postúpilo do druhého kola, kde na domácej pôde privítala mužstvo Kľačian.

Budovali sme...

Po schválení plánu rekonštrukcie šatní obecným zastupiteľstvom sa v jesennom období začalo s prístavbou skladu a s prestrešením priestoru medzi šatňami a garážou. Sklad a prístrešok boli postupne dokončené, sklad dostal novú fasádu a v prístrešku bola položená zámková dlažba, nainštalované stoly a lavice, preložené bolo ozvučenie areálu, za čo sa treba poďakovať výboru TJ ako aj niektorým bývalým hráčom , ako napr.: Ivan Kutman, Peter Bielik, Rasťo Déri, Jozef Páleš, František Kačica, Paľo Paulovič a členovia výboru Ján Marčičiak, Pavol Melník, Pavol Sokol. Areál tak bude slúžiť aj na akcie poriadané ďalšími zložkami v obci.



Výbor na svojich zasadnutiach sa zaoberal prípravou rekonštrukcie garáže, ktorá je v havarijnom stave, prípravou turnaja o pohár SNP, ktorý sa uskutoční 18. júla 2020 v našom areáli za účasti mužstiev Belej, Necpál, Žabokriek a domácej TJ.

Nový ročník turčianskych líg by sa mal začať 2. augusta 2020, našim cieľom je prihlásiť všetky štyri mužstvá do súťaží. Chceme aj naďalej hrať kvalitný a atraktívny futbal, ktorý by pritiahol čo najviac našich fanúšikov do hľadiska. Takisto sa chceme pohybovať na popredných miestach v tabuľke.

V závere sa chcem poďakovať za pomoc všetkým tým, ktorí podporili dokončenie rekonštrukcie šatní a prístrešku. Veľká vďaka za podporu patri obecnému úradu, našim sponzorom a výboru TJ, ako aj ostatným členom a priateľom klubu.



Spoločenské okienko

*V živote je len jedno šťastie, milovať a byť milovaný
(George Sand)*

Narodili sa:

- Frišták Karol 14.1.2020
- Ivan Oliver 6.2.2020
- Šlichtík Jakub 20.2.2020
- Martišová Paulína 22.3.2020
- Hornák Adam 4.5.2020
- Parobok Tomáš 24.4.2020
- Berkiová Mia 24.5.2020

Rozlúčili sme sa:

- Bucha Ján 12.1.2020
- Rusnák Jozef 18.1.2020
- Barcaj Peter 12.3.2020
- Ratveiský Andrej 4.4.2020
- Lacková Benedikta 5.4.2020
- Sojka Milan 17.6.2020

Česť ich pamiatke.

Rodičom srdečne blahoželáme!

Manželstvo uzavreli:

- Peter Papajčík a Šarlota Mičková 3.4.2020

Prajeme veľa lásky a porozumenia na spoločnej ceste životom.

Najčastejšie používané mužské meno v Košťanoch n./T.

Peter – 53x

Ján – 42x

Jozef – 41x

Najčastejšie používané ženské meno v Košťanoch n./T.

Anna – 41x

Mária – 25x